

Nr 959

Av herr Bohman m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 20, angående nordiskt institut för samhällsplanering.

(Lika lydande med motion nr 752 i Första kammaren)

Det i Kungl. Maj:ts proposition nr 20 föreslagna nordiska institutet för samhällsplanering syftar till att lösa den akuta bristen på specialiserad samhällsplanerarutbildning och att främja forskningen och forskarrekruteringen inom hithörande ämnesområden.

Propositionen är grundad på ett förslag i ämnet framlagt av 1966 års kommitté för nordisk vidareutbildning av stads- och regionplanerare. Av de remissyttranden däröver som inlämnats framgår att tveksamheten är stor om den av kommittén föreslagna inriktningen av institutets verksamhet. Särskilt väl framkommer skillnaderna i grundsyn på planeringsproblematiken i remissinstansernas prioritering av vilka ämnesområden som bör företrädas av professorer.

Departementschefen anser, i likhet med kommittén, att ämnena fysisk planering, trafik- och kommunikationsteknik samt ekonomisk geografi (kulturgeografi) täcker de centrala områdena av den översiktliga planeringen och att dessa ämnen bör företrädas av professorer, medan regional och kommunal ekonomi samt miljö- och landskapsplanering bör tillgodoses genom speciallärtjänster.

Enligt departementschefen syftar fysisk planering till att bestämma lokalisering, dimensionering och utformning av landets, regionens eller ortens anläggningar. Möjligheterna härtill är dock långt mer begränsade än vad som framgår av propositionen. Fysisk planering är beroende av och integrerad med annan förutsättningsskapande planering av ekonomisk och social art på flera nivåer. Erfarenheterna från den fysiska planeringen enligt byggnadslagen, som propositionens förslag bygger på, visar snarast att bristande integration mellan skilda planeringsformer leder till att nyttan av översiktlig fysisk planering stundom med rätta kan ifrågasättas.

Vi anser i likhet med ett flertal remissinstanser att en överbetoning av samhällsplaneringens tekniska aspekter är otidsenlig och illa rimmar med den breddning av planeringsaktiviteten som förbereds såväl inom administrationen som i den högre utbildningen vid universiteten.

Det nordiska institutet bör baseras på de i dagens läge observerade vä-

sentligaste förutsättningarna för ett utvecklingsarbete inom det mycket vida fält som brukar benämnas samhällsplanering, inte på den traditionella planeringsmetodik som utvecklats med stöd av den svenska byggnadslagstiftningen.

De tre professurerna bör därför fördelas på följande tre väsentliga forsknings- och utvecklingsområden:

1. Förutsättningsskapande verksamhetsplanering av ekonomisk och social art. Denna professur, som kan ges benämningen *regional och kommunal ekonomi*, bör utformas så att den kan sökas av nationalekonomer, företagsekonomer och andra experter på regional och kommunal ekonomi.

2. *Fysisk planering*, d. v. s. den teknisk-estetiska planläggningen av markutnyttjande och kommunikationssystem. Denna professur kan sökas av praktiskt erfarna planerare (arkitekter, lantmätare, väg- och vattenbyggare) och av forskare med teknisk-estetisk skolning.

3. Planeringsmetodologi med inriktning mot teoretisk och praktisk integration av verksamhetsplanering och fysisk planläggning. Någon direkt anknytning till ett speciellt ämnesområde är här svår att finna; de i USA och Västtyskland inrättade lärostolarna i detta ämne har givits benämningen »regional science» resp. »Regionalwissenschaft» och har kunnat sökas av bl. a. geografer, ekonomer och sociologer. Med hänsyn till den inriktning som den moderna kulturgeografien fått i Norden synes det lämpligt att benämna professuren *kulturgeografi* med regionalvetenskap.

Den i propositionen föreslagna professuren i trafik- och kommunikationsteknik synes oss utan olägenhet kunna ersättas med en speciallärartjänst eller lektorat.

Med stöd av vad som ovan framförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 20 måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser inrättande av en professur i trafik- och kommunikationsteknik och en professur i ekonomisk geografi med samhällsplanering, bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en professur i Uo 27 i regional och kommunal ekonomi och en professur i Uo 27 i kulturgeografi.

Stockholm den 27 februari 1968

Gösta Bohman (h)

Erik Tobé (fp)

Elisabet Sjövall (s)